

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 พระพุทธ

พุทธประวัติ พระสาวก

ศาสนิกชนตัวอย่างและชาดก

 LIVEWORKSHEETS

การผจญมาร

ขณะที่พระสิทธัตถะกำลังนั่งสมาธิ

เพื่อแสวงหาหนทางดับทุกข์ พญามารนามว่า วสวัตตี มาปรากฏตัวพร้อมเสนามาร ร้องบอกให้พระองค์ลุกจากอาสนะ พระองค์ทรงแย้งว่าบัลลังก์เป็นของพระองค์ จากนั้นเหยียด พระธรรมชนิลงยังพื้นดิน และตรัสว่า “ขอให้วสุนธราจงเป็นพยาน”

ทันใดนั้นพระแม่ธรณี
ได้ผุดขึ้นจากพื้นดิน

และบีบมวยผม บันดาลให้มีกระแสน้ำมาท่วม
กองทัพพญามารจนแตกพ่ายไปในที่สุด

LIVEWORKSHEETS

วิเคราะห์เหตุการณ์ การผจญมาร

พญามาร

หมายถึง กิเลสที่มารบกวนพระทัยของ
พระสิทธัตถะในขณะที่นั่งสมาธิ ได้แก่
โลภะ โทสะและโมหะ
ดังนั้น การผจญมาร คือ การต่อสู้กับ
อำนาจของกิเลส

พระแม่ธรณี

หมายถึง บารมีทั้ง ๑๐ ที่ทรงบำเพ็ญมา
ดังนั้น การอ้างถึงพระแม่ธรณี คือ
คุณความดีที่ทรงบำเพ็ญมา เพื่อใช้เป็น
กำลังใจในการต่อสู้กับกิเลสทั้งปวง
จนสามารถเอาชนะกิเลสและตรัสรู้ในที่สุด

การตรัสรู้

พระสิทธัตถะ

ทรงตรัสรู้เป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ศาสดาของพระพุทธศาสนา

การตรัสรู้

เมื่อทรงออกผนวชแล้ว พระสิทธัตถะ ได้ศึกษาค้นคว้าทางพันธุศาสตร์อยู่เป็นเวลา 6 ปี
จึงได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สรุปลงเป็นขั้นตอนตามลำดับ

ขั้นที่ 1 ทรงฝึกปฏิบัติโยคะ

ทรงไปขอศึกษาเล่าเรียนและฝึกปฏิบัติอยู่กับอาจารย์ “**อาฬารดาบส กาลามโคตร**”
กับ “**อุททกดาบส รัมมบุตร**” จนจบความรู้ แต่ก็ยังไม่ใช่ทางพันธุศาสตร์ที่แท้จริง

ขั้นที่ 2 ทรงบำเพ็ญตบะ

การทรมานตนเองให้ลำบาก ตามวิธีทรมานตนเองแบบต่าง ๆ ที่นักบวชชาวอินเดีย
นิยมทำกันเป็นจำนวนมาก และเชื่อว่าเป็นแนวทางพันธุศาสตร์ทางหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ทรงบำเพ็ญทุกกรกิริยา

ขั้นที่ 1 การกวดพัน ขั้นที่ 2 การกลั่นลมหายใจ
ขั้นที่ 3 การอดอาหาร

ขั้นที่ 4 ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต

เป็นการคิดค้นหาเหตุผลทางด้านจิตใจ
เป็นขั้นตอนหลังจากที่พระองค์ได้บำเพ็ญเพียรทางจิตจนสำเร็จแล้ว

การตรัสรู้

ความรู้แจ้งแจ้งนั้น ได้ปรากฏขึ้นในพระทัยของพระองค์ดูจมองเห็นด้วยตาเปล่า เป็นความสว่างโพลงภายใน ที่ปราศจากความสงสัยเคลือบแคลงใดๆ ความรู้นี้ได้ตอบปัญหาที่ทรง ค้างพระทัยมาเป็นเวลากว่า 6 ปี พร้อมกับการเกิดความรู้ด้านกิเลส (**ความเศร้าหมองแห่งจิต คือ โลก โกรธ หลง**) ที่ทรงสงสัยอยู่ในจิตใจของพระองค์ก็ได้ปลาสนาการหายไปหมดสิ้น การรู้แจ้งของพระองค์สามารถสรุปเป็นขั้น ๆ คือ

ยามต้น ทรงระลึกถึงชาติหนหลังของพระองค์ได้

ยามสอง ทรงได้ตาทิพย์ มองเห็นการเกิด การตายของสัตว์ ทั้งหลายตามผลกรรมที่ได้กระทำไว้

ยามสาม ทรงเกิดการรู้แจ้งที่สามารถทำลายกิเลสให้หมดสิ้นไปได้

การสั่งสอน

การแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์

หลังจากทรงตรัสรู้ พระพุทธเจ้าได้เสด็จไปตรัสสอน

“ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร”

ว่าด้วยอริยสัจ 4 ประการ แก่ **ปัญจวัคคีย์**

โกณฑัญญะ

1 ใน 5 ของปัญจวัคคีย์ได้เกิด

“ดวงตาเห็นธรรม”

และขอบวช

พระพุทธเจ้าประทานอุปสมบท

ให้ด้วยวิธี **“เอหิภิกขุ”** เกิดพระสงฆ์รูปแรกขึ้นใน

โลก และมี **“พระรัตนตรัย”**

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

การสั่งสอน

การเผยแพร่พระพุทธศาสนา

หลังจากมีพระอรหันต์สาวกครบ 60 รูป

พระพุทธเจ้าทรงส่งให้แยกย้ายไปประกาศพระพุทธศาสนายังทิศต่าง ๆ

ส่วนพระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดชฎิลสามพี่น้อง

โดยทรงแสดง “อาทิตตปริยายสูตร”

จนชฎิลสามพี่น้องและบิรवारบวชเป็นสาวกของพระพุทธองค์

พระเจ้าพิมพิสารและชาวเมืองมคธ

ที่นับถือชฎิลสามพี่น้อง ต่างพากันเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

และทรงสร้าง “**วัดพระเวฬุวัน**” ถวายเป็นวัด

ในพระพุทธศาสนาแห่งแรกของโลกศิษย์ของสัจจเวฬุรูปบุตร

ชื่อ **อุปติสสมาณพ** และ **โกสิตมาณพ** ได้ขอบวชเป็นพระสาวก

ซึ่งต่อมาคือ **พระสารีบุตรและพระโมคคัลลานะ**

LIVEWORKSHEETS

การสั่งสอน

การเผยแพร่พระพุทธศาสนา (ต่อ)

สุทนต์เศรษฐีหรือนาถบิณฑิกเศรษฐี
ทูลอาราธนาพระพุทธเจ้าให้เสด็จไปโปรดชาวเมืองสาวัตถี
และสร้าง “วัดพระเชตะวันมหาวิหาร” ถวาย

หลังจากเสด็จไปเผยแผ่

พระพุทธศาสนายังแคว้นต่าง ๆ

เป็นเวลา 45 พรรษา พระพุทธเจ้าก็เสด็จดับ
ขันธปรินิพพาน เมื่อพระชนมายุได้ 80 พรรษา

LIVEWORKSHEETS

กิจกรรม เลือกให้ถูกตอน

ข้อความ	ผจญมาร	ตรัสรู้	สั่งสอนธรรม
๑. พระสิทธัตถะได้ระลึกถึงความเป็นไปของชีวิตในขณะที่ยังตลบ			
๒. พระสิทธัตถะทรงตั้งพระทัยแน่วแน่เพื่อต่อสู้กับกิเลสฝ่ายต่ำ			
๓. พระพุทธเจ้าได้เปรียบบุคคลว่าเหมือนกับดอกบัว ๔ เหล่า			
๔. พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ที่อสิปตนิมฤคทายวัน			
๕. พระสิทธัตถะทรงรู้แจ้งเห็นจริงธรรมที่เรียกว่า อริยสัจ ๔			

กิจกรรม ถูกหรือผิด

- ☐ พระพุทธเจ้าเปรียบบุคคลเหมือนดอกบัว ๔ เหล่า จึงตัดสินพระทัยประกาศพระศาสนาให้แพร่หลายออกไป
- ☐ พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์จนทั้งหมด ได้ดวงตาเห็นธรรม ขอบวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาพร้อมกัน
- ☐ พระพุทธเจ้ามีนโยบายในการประกาศพระศาสนา โดยเน้นไปที่บุคคลผู้มีอุปนิสัยสามารถบรรลุธรรมได้ แล้วเสด็จไปเทศนาสั่งสอน
- ☐ หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้วได้มีพุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา ทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาต่อไป